

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8^{.-}, ZA DIJAKE KRON 6^{.-}; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10^{.-}, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13^{.-}

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 21. OKTOBRA 1915 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 8.

Reliefni zemljevid bojnega pozorišča severnosrbskega dela z mejami Črne gore, Albanije, Rumunije in Bolgarije.

Kakor razvidno, se morajo zvezne armade, ki prodirajo v Srbijo, boriti nele z vojaško izvežbanimi in izkušenimi četami, temuč tudi s težkimi naravnimi zaprekami. Na severu stoje naše in nemške čete že na srbskih tleh; zapečaten je usoda srbske armade v severni dolini Morave, kakor hitro pridejo Bolgari od Knjaževca do Niša. Zato se bodo vršili skoraj gotovo najhujši boji na tem mestu, ki vodi v srce Srbije. Naše močne armade bodo na severu slabile odpor na tej črti; s svojim prodiranjem proti Kragujevacu si hočejo odpreti pot v Sofijo in Carigrad.

Patrulja v tirol. gorah. Ⓞ Težki topovi na strminah. Ⓞ Častniška spalnica pod zemljo. Ⓞ Ruske čete na umikanju in požiganju. Ⓞ Razdejanje v Kovnu. Ⓞ Razbita cev rusk. topa od naše granate. Ⓞ Padli junaki. Ⓞ Vojaški grobovi na severu in jugu. Ⓞ Trdnjava Kamjenec. Ⓞ Model spominske cerkve † prestolonaslednika Fran Ferdinanda v Sarajevu. Ⓞ Varna. Ⓞ Solun. Ⓞ Oddeljeni, kolere sumljivi prebivalci v Galiciji. Ⓞ Vojaška hiša za fronto.

Besni invalid na fortu Katonneau.

Grof Durande, dobri stari poveljnik Marseilleja, je sedel nekega viharnege zimskega večera v oktobru, samotno zmružujoč, pri slabo oskrbljenem kaminu svojega krasnega poveljniškega stanovanja. Vedno bliže in bliže se je pomikal k ognju, med tem ko so po cestah drčale kočije na velik ples in je njegov strežnik Basset,

Patrulja po tirolskih gorah.

ki je bil obenem tudi njegov najljubši tovariš, v predsobi glasno smrčal. Tudi v južni Franciji ni zmerom toplo, si je mislil stari gospod in je stresel z glavo, tudi

Napori v vojni: Težki topovi na strminah.

tukaj niso ljudje vedno mladi, toda živahno družabno gibanje se tako malo ozira na starost, kakor stavbarstvo na zimo. Kaj bi pa hotel on, šef invalidov, ki so takrat (za časa sedemletne vojne) tvorili posadko Marseilleja in njegovih fortov, na plesu s svojo leseno nogo? Saj še poročniki njegovega polka niso bili sposobni za ples. Tukaj pri kaminu pa se mu je zdela njegova lesena noga zelo uporabljiva, ker se mu ni ljubilo klicati Basseta, da bi polagoma deval na ogenj zalogo oljkovih vej, ki si jih je ukazal položiti na stran. Tak ogenj ima mnogo očarljivega na sebi; prasketajoči ogenj je z zelenim listjem kakor prepleten, posamezni listi se zde napol goreči, napol zeleni, kakor zaljubljena srca. Tudi stari gospod je mislil pri tem na mladostni sijaj in se je zatopil

v konstrukciji onega umetnega ognja, ki ga je že naročil za dvor in je premišljeval o novih, še bolj raznobarnih svetlobnih trakovih, s katerimi je hotel na kraljev rojstni dan presenečiti prebivalce Marseilleja. Sedaj je bilo v njegovi glavi še bolj prazno kakor na plesu. Toda v veselju, da se stvar posreči in ko je že vse naprej videl žareti, šumeti in prasketati, potem zopet se vse v mirni veličini svetlikati, je vedno več oljkovih vej deval

na ogenj in ni zapazil, da se je njegova lesena noga užgala in je že tri četrtine zgorela. Šele sedaj, ko je hotel skočiti po koncu, ker je čarobni konec, namreč izpustitev tisoč raket v zrak, njegovi fantaziji dal peruti in jo je razvnel, šele sedaj je zapazil, ko je padel nazaj na svoj fotelj, da je njegova lesena noga krajša in da je ostanek še v plamenih, katerih tudi ne sme v nemar pustiti. V tej stiski, če bi ne mogel takoj vstati, je porinil svoj stol kakor kake sani z gorečo nogo nazaj v sredo sobe, poklical je svojega služabnika in zahteval še vode. V tem

hipu mu je priskočila na pomoč neka žena, ki je že dolgo izkušala obrniti nase pozornost poveljnika s ponižnim kašljanjem; toda brez uspeha. Poizkušala je ogenj pogasiti s predpasnikom, toda od žarečega oglja se je predpasnik užgal in poveljnik je sedaj v resnični stiski klical ljudi na pomoč. Ti so kmalu pridrli z ulic noter in tudi Basset se je zbudil; goreča noga in goreči predpasnik je vse spravilo v smeh; s prvo posodo vode, ki jo je Basset prinesel iz kuhinje, je bilo vse pogašeno in ljudje so odšli. Od uboge žene je voda kar kapala in ni se mogla precej od strahu zavesti. Poveljnik jo je zavil v svoj kožuh in ji je ukazal prinesiti kozarec močnega vina, toda žena ni hotela

ničesar vzeti in je le ihtela nad svojo nesrečo. Prosila je poveljnika, če bi mogla govoriti z njim nekaj besed na samem. Tako je poslal proč svojega lenobnega slugo in je skrbno sedel v njeno bližino.

»Oh, moj mož,« je rekla v nekem tujem nemškem narečju francoščine, »moj mož bo prišel ob pamet, če bo izvedel za ta dogodek; oh, moj ubogi mož, zopet mu bo hudič kaj napravil!«

Poveljnik je vprašal po možu in žena mu je rekla, da je ravno zaradi tega svojega ljubelega moža prišla, da bi mu prinesla pismo poveljnika od polka Picardie. Nataknil si je očala, spoznal je grb svojega prijatelja, z očmi je preletel pisanje in potem je rekel:

»Torej Vi ste tista Rozalija, rojena gospodična Lili v Lipskem, ki se je po-

ročila s seržantom Francoeurjem, ko je, ranjen na glavi, ujet ležal v Lipskem? Pripovedujte mi o tem, to je redka ljubezen! Kaj so bili Vaši starši, ali Vas niso nič ovirali? In kakšne posebnosti so mu ostale kot posledice one rane na glavi, ki so ga napravile nesposobnega za vojno službo, čeprav je bil spoštovan kot najboljši in najspretnější seržant in kot duša celega polka?«

»Milostljivi gospod,« je žena z novo žalostjo odgovorila, »moja ljubezen je kriva vse te nesreče, jaz sem napravila svojega moža nesrečnega in ne ona rana. Namesto da bi se z vojaki uril v orožju, začne včasih delati grozne skoke, ki mu jih hudič navdahne in zahteva, da bi vojaki ravno tako storili; ali se jim pa pači, da čutijo v vseh udih strah in zahteva, da se pri tem ne smejo popolnoma nič ganiti. In nazadnje, kar je mero do vrha napolnilo, je vrgel poveljujočega generala, ki je nekoč ukazal umikanje polka, iz sedla in je sam sedel na konja ter je s polkom zavzel baterijo.«

»Ta ti je pa vrag,« je vzkliknil poveljnik, »da bi le vse naše poveljujoče generale vodil tak vrag, potem bi se nam ne bilo treba bati drugega Roßbacha, če je njih ljubezen taka zlodjeva tovarna, bi jaz želel, da bi ljubili vso našo armado.« —

(Dalje.)

Na poti v bolnišnico.

Spisal Anton Čehov.

Strugar Grigorij Petrov, ki je bil znan v svoji okolici kot izvrsten mojster in najlahkomiselnejši človek, je peljal svojo bolno, staro ženo v deželno bolnišnico.

Imel je pred seboj kakih dvajset vrst (ruskih kilometrov) poti; pot pa je bila tako slaba, da bi delala vsakemu pametnemu vozniku težave, ne pa le taki nerodi in lenuhu, kot je bil strugar Grigorij. Oster, močan veter mu je udarjal nasproti. Povsod po zraku, kamor je le mogel pogledati, so se podili celi oblaki snega, tako da je bilo res težko razločevati, ali prihaja sneg z neba ali iz zemlje.

Radi v zraku se podečnega snega ni mogel razločiti ne polja, ne brzojavnih drogov, ne gozdov, če pa je na Grigorija sunil posebno hud veter, ni videl niti upognjenke pri vpregi svojega konja. Majhna, stara, šibka kobilica se je komaj vlekla dalje. Vsa konjeva energija se je osredotočila na to, da je vlekel noge iz debelega snega in potresal z glavo. Strugar

Častniška spalnica pod zemljo na laški meji.

pa je želel hitro dalje. Nemirno se je premikal na svojem sedežu, bič pa je padal gosto na konjev hrbet.

»Ti, Matrjona, ne jokaj...« je mrmljal. »Potrpi še malo. Če pridemo z božjo

pomočjo v bolnišnico, ti bo takoj... ti bo dal Pavel Ivanič kapljic, ali ti bo žilo odprl, ali če se bo njegovi milosti zljubilo, te bo s spiritom drgnil... potem te bodo pojenjale bolečine. Pavel Ivanič se bo potrudil... On bo zavljal nad mano, udaril bo z nogo ob tla, toda vseeno se bo potrudil... Izvrsten gospod! Tako prijazen gospod, Bog jim daj zdravje!... Takoj, kakor hitro bomo dospeli, bo planil iz svojega stanovanja in začel predvsem zmerjati: »Kako? Zakaj?« bo vpil. »Zakaj nisi prišel o pravem času? Ali sem mar pes, da se bom z vami, pasja zalega, mučil cel dan? Zakaj nisi prišel zjutraj? Marš! Glej, da izgineš! Pridi zjutraj!« — Jaz pa bom rekel: »Gospod doktor! Pavel Ivanič! Previsokorodni...«

»Naprej, da bi te... Naprej!«

Strugar je udaril konja in mrmral v brado, ne da bi pogledal na svojo staro ženo:

»Vaše blagorodje! Resnično, kot pred Bogom... pri svetem Križu, jaz sem se odpeljal s prvim jutranjim svitom. Kako naj pridem pravočasno, če se Gospod — O, Mati božja! — jezi in pošilja tak metež? — To vidite pač sami... Celo z boljšim konjem bi ne mogel hitreje naprej, jaz pa imam, kot vidite, ne konja, ampak kljuse.«

»... Pavel Ivanič bo napravil nato hud obraz in vpil: »Jaz vas poznam! Vedno imate kake izgovore! Posebno ti, Griška! Poznam te že dolgo! Kaj ne res, da si najmanj petkrat zapeljal v gostilno!«

Jaz pa mu bom dejal: »Vaše blagorodje! Ali sem kak lump ali pogan? Moja stara naj bi umirala, jaz bi pa letal po gostilnah! Kaj pravite,

usmilite se me! Gostilne pa naj vzame...« — Nato bo Pavel Ivanič ukazal, naj te nesemo v bolnišnico. Jaz pa bom padel pred njega... — »Pavel Ivanič! Vaše blagorodje! Vdano se Vam zahvaljujemo! Odpustite nam, neumnikom in grešnikom! Ne pogubite nas, kmetov! Trikrat smo zaslužili, da bi nas spodili proč, Vi se pa vznemirjate radi nas in onesnažite čevlje v snegu.«

Nato me bo pogledal Pavel Ivanič tako, kot bi me hotel udariti in, dejal: »Rajši, ko da si padel predme, bi bil malo manje pil in pa varoval ženo in ji prizanašal. Našeškal bi te!«

»Res je, našeška naj se me, Pavel Ivanič, našeška! Kako ne bi padel pred Vas na kolena, ko ste naš dobrotnik, kot oče! Vaše blagorodje! Resnična je moja beseda... kot pred Bogom... pljunite mi v obraz, če se bom lagal: kakor hitro bo

moja Matrjona zdrava, zopet na prejšnji poti, potem bom storil vse, kar ukazete! Vse bom napravil Vaši milosti! Škatlo za cigare iz brezovega lesa, če želite... Krogle za krocket... najrazličnejše krogle znam ustrgati... Vse, Vam na ljubo! Niti kopejke Vam ne zaračunim! V Moskvi bi morali plačati za tako škatlo za cigare štiri rublje, jaz pa ne bom vzel niti kopejke ne!«

Doktor pa se bo pričel smejati in dejal: »No, dobro, dobro... Razumem že! Samo, škoda je, da si pijanec!...« — »Jaz, ljuba stara, vem, kako je treba govoriti z gospodom. Ni takega gospoda, da bi se ne znal zgovoriti z njim. Biti se mora olikan, poznati — takt... Daj Bog, da ne izgubimo poti. Pogledaj, kako goni snežinke! Moje oči so polne snega!«

Strugar je mrmral in govoril brez prestanka. Nehote je gonil jezik, da bi

Ruske čete na umikanju. Uničevanje prebivališč ob izpraznjenju Rusko-Poljske; prebivalce so odvedli v notranjost dežele.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

In tudi niso ničesar rekli; dobro so uvideli, da se z »gospodom« ni dobro šaliti in da so njegove šale vsebovale resen opomin. Lahko bi bil Neda strogo kaznoval, a dejal si je: »Uboga žolna, nič slabši ni ko drugi! Kaj je drugega počel kakor vsak kapitalist in špekulant.«

Nezadovoljnosti in zarot je bilo konec.

»Irci so kakor jakobinci,« je dejal Hamberton. »Dovtip jih spravi tudi z barikad.« Zadeva pa je tvorila kot tekst za majhno pridižo, ki jo je kmalu nato držal očetu Cosgroveju.

»Na svetu, prečastiti gospod, sta dve vrsti ljudi, ki so neznosni — duhovniki in

romanopisci. Duhovniki, ker pridigajo vero, o kateri pripoznavajo, da je nemogoča; romanopisci, ker nam slikajo idealen svet, deveto deželo npravnosti in ljubezni, kakor je še ni bilo nikjer in je ne bo nikoli; vsak pameten človek ve, da je pravzaprav resnična in edina življenjska naloga, nekaj doseči, kakor: zabavo, dobiček, uspeh, ženo, njen denar, dividende, zemljo in posestva, triumf nad sovražniki, hlapčevskoboječe prijatelje. Če se pa že ve, da je to cilj in konec vsakega človeškega življenja, kako pridejo potem ljudje z beloblestečimi koretliji do tega, da si upajo človeka prepetnajstiti, da ni tako? Kaj bi počeli s človekom, ki bi trdil, da ne sije solnce podnevi, niti se ne svetijo zvezde ponoči, tudi ogenj ne gori, in na mrazu ne zebe? Vtaknili bi ga v prisilni jopič. Isto bi naredil jaz z vsemi župniki. Slekli bi jih, kakor je napravila dobra kraljica Bes (Elizabeta) in vtaknil bi jih v prisilni jopič. In vražji romanopisci so še slabši: svetu pripovedujejo, da je Indija-Koromandija njih pripovedk res nekje; vernemu občinstvu zabijajo v glavo slike o nesebičnem sočutju, plemenitih motivih, ve-

likodušnih dejanjih, o odkritosrčnosti in poštenosti: o stvareh, za katere vsakdo ve, da jih ni in da ne morejo biti res. In kaj je posledica tega? — Kratko rečeno, da gredo mladi, nedolžni ljudje kot sanjarji v mrzli, hudobni svet in šele potom bridkih izkušenj izvedo, da je vse, kar so jim naslikali, samo laž. In to je vedno in povsod enako. Londonski bankir, irski kmet, ameriški ropar, ponavadi se imenuje član trusta, Ned Galwey — vsi so enaki. Mislim, da bom Neda odslovil.«

»Ne, ne, tega ne smete,« je dejal oče Cosgrove. »On ima veliko družino in v bistvu ni slab človek.«

»Seveda ne! Bil je izvrsten mož, dokler ga ni napadel pohlep po zlatu. Radi Vas ga obdržim, a o nesebičnosti mi ne govorite več. Kaj takega sploh ni na svetu.«

»In vendar, vendar,« je dejal zmagovalno oče Cosgrove. Gospod Hamberton je zmračil obrvi in Claire se je smejala.

»Ali ste kaj novega odkrili? O, mož, Tvoja vera je velika,« je vzkliknil gospod Hamberton.

»V tej župniji,« je začel počasi oče

Razdejanje v Kovnu na Ruskem.

nekoliko omamil težko čuvstvo, ki ga je obdajalo. Imel je mnogo besed v ustih, še več pa misli in vprašanj v glavi. Nesreča ga je udarila naenkrat, da ni ne slutil, ne mislil, ne se zavedel in ne razumel. Do tedaj je živel mirno, vse je šlo po navadnem tiru, v omamni pozabnosti je preživel svoje dni, brez žalosti in veselja, sedaj pa je naenkrat začutil neznansko dušno bolelost. Brezskrbni lenuh in pijanec se je, ti meni nič, jaz tebi nič, znašel naenkrat v položaju človeka, ki je poln misli, ki mora skrbeti, hiteti naprej in se boriti s naravo. Nič manj značilno ni to: kako se je v njem naenkrat vzbudila skrbežljivost do stare svoje žene.

Strugar se je spomnil, da je začela nesreča na včerajšnji večer. Ko je prišel tedaj včeraj zvečer, kot po navadi pijan domov, jo je začel, kot vedno, pretepati z rokama, stara pa ga je pogledala tako, kot ga še ni pogledala nikdar. Navadno je imel izraz njenih oči nekaj bolestonega, pametnega na sebi, kot psi, ki se jih mnogo tepe, a slabo hrani, sedaj pa je gledala

topo, skrivnostno, kot gledajo svetniki na podobah ali umirajoči. S tem čudnim, neznanim pogledom je pričela bolelost. Strugar si je ves neumen izposodil hitro konja pri sosedu in peljal staro v bolnišnico, v nadi, da ji bo dal Pavel Ivanič s praški in zelišči, zopet prejšnji pogled nazaj.

»Ti pa, Matrjona, če...« je mrmral, — »če te bo Pavel Ivanič vprašal, če sem te kdaj tepel, reci: Ne! — In jaz te ne bom nič več tepel. Pri svetem Križu! In ali sem te iz hudo-bije tepel? Jaz sem tolkel samo tako. Jaz imam usmiljenje s teboj. Kdo drugi bi se ne zme-nil, jaz pa se peljem s teboj... trudim se. Sneg pa

se podi, podi! Gospod, naj se zgodi Tvoja volja! Bog daj, da ne zgrešim poti... Ali te boli? Matrjona, zakaj molčiš? Ali te boli?« Strugar se je ogledal po nji.

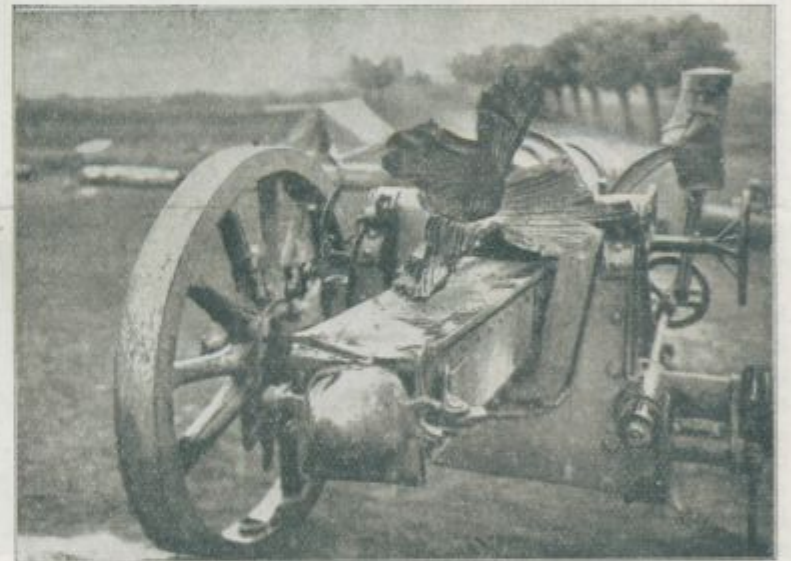
(Dalje.)

Naj nam bo danes dovoljeno prinesiti sliki velezaslužnih gospodov, ki se z izredno marljivostjo in skrbjo posvečata že dolgo vrsto let službi Rdečega križa:

Ivan Dax.

Gospod Ivan Dax, rojen v Požunu l. 1861. že od leta 1879. služi pri gasilnem društvu, stekel si je mnogih neverljivi-h zaslug, kar pričajo diplome raznih gasilnih društev kakor iz Budimpešte, Požuna itd., neštetokrat so se ga spomnili pohvalno časopisi. Od leta 1880. je tudi pri Rdečem križu; diploma Rdečega križa ga imenuje za četovodjo. Gospod Dax je pri vsakem transportu ranjencev že od začetka vojske; z neumorno skrbnostjo in z velikim prizadevanjem nadzira težki prevoz ranjenih junakov, za svojo očetovsko ljubezen do nesrečnih mož in fantov, ki so prelili na bojišču svojo kri, zasluži vrli gospod

Cev ruskega topa, razbita po zadetku naše granate.

Cosgrove — izkušal je s svojo povestjo kolikor mogoče vplivati — »v tej župniji, nekaj milj od tu, živi uboga družina, zelo uboga družina. Živino bi ji bili morali zarubiti, da bi poplačali zaostalo najemnino, toda odgnali so jo, da bi rubežen onemogčili!«

»Vse prav,« je dejal Hamberton. »Nadaljujte!«

»No, ta uboga družina, ki ji je grozil rubežen, ki je bila obremenjena z najemnino, ki je ni mogla izplačati, je sprejela pod streho siromašnega človeka, rokodelskega pomočnika, in mu dala jesti in obleke, dasi ni nihče vedel, odkod je prišel. Ko je pred kratkim zbolel, so mu stregli in ga niso pustili v bolnico za uboge, dasi je imel mrzlico — in sicer je bila to neka revmatična mrzlica, toda vendar mrzlica. Ljudje niso poslušali zdravnikovih nasvetov, temuč so mu stregli v mrzlici, čuli pri njem ponoči in —«

»In so bili navsezadnje dobro plačani,« je dejal gospod Hamberton.

»Plačani? Kako naj bi plačal? Berač,

rokodelski pomočnik? Pristavil bi še, da je celo Anglež.«

»To presega vse, kar je bilo kdaj slišati. Če vzljubijo tukajšnji ljudje Angleža, potem so pravi kristjani v evangelijskem zmislu.«

»Pojdite le sami tja. In pomnite dobro, ti ljudje so morali nositi mleko za bolnika od krav, ki so skrite v gorah. In pa, pomnite, toliko da vedo njegovo ime, gotovo pa ne vedo, odkod je.«

»Ali ničesar ne sumijo?«

»Sumijo? Pač, a to je samo sumnja: menijo, da je pobežal vojak.«

»Torej imamo že razlog! Za vsako reč je razloga. V svoji kljubovalnosti proti vladi iščejo tudi v tem zadoščenja, da sprejmejo pod streho človeka, ki je prišel navskriž s postavo. Tu je vzrok. Mesto prave ljubezni in resničnega sočutja se najde vedno kaj drugega. Toda midva, Claire, si morava rojaka ogledati in ga pripeljati semkaj. Pri Ned Galweyevi hišici je še ena. Tam ga nastanimo in lahko bo potem nadziral Nedovo dejanje in nehanje. Kje pa stanuje ta vzorna družina?«

»V Lisheenu, približno šest milj vzhodno od tu. Boste videli, da je vse tako, kakor sem rekel.«

»Dobro. Naj Vam bo dana vsaka prilika, da mi dokažete svoj optimizem. Lisheen! Claire, zapomni si to ime!«

Obisk v Lisheenu se je tudi izvršil z zgoraj omenjenim uspehom.

XIX. Pismo z Irskega.

Dublin, 12. decembra 18—.

Predraga Edith!

Bila sem za kulisami in vse videla, a nisem odkrila nič onih strašnih reči, katere si si Ti domišljala. Tudi na odru sem bila, in jaz menim, — toda ne smem se še čutiti tako varne, dokler nisem slišala kritikov —, da sem svojo vlogo dobro igrala. Občinstvo je bilo prav navadno; nosilo je kričeče barve in buljilo vame z brezizraznim pogledom. Izmed šestorice mojih družic so bile vse še pod šestnajstim letom — sama sem tako zahtevala; štiri niso še

vso pohvalo in priznanje tudi od strani širšega občinstva.

Ivan Dax, že 36 let v službi gasilnega društva in 35 let pri Rdečem križu.

Anton Jagodic.

Rojen leta 1868. v Loki pri Mengšu od uglednih kmečkih staršev, je služil 18 let pri vojaški bolnišnici št. 8 v Ljubljani kot ekonom ter je sedaj nastavljen pri tukajšnjem finančnem ravnateljstvu kot oficijal. Več kot 12 let že deluje z vso vnemo pri Rdečem križu.

Da je organizacija bolnišnic ob mobilizaciji tako izvrstno uspela, je gotovo tudi njegova zasluga. Z železno vztrajnostjo je že v mirnem času skrbel, da so bila skladišča vedno polna in v redu.

Da se je govorilo malo o njem, je razumljivo, saj se ni nikdar silil v ospredje. Vse svoje uradniške dopuste je porabil v to svrhu, da je vsako leto

uredil skladišča in bolniške barake Rdečega križa. Skromnemu možu bodi s tem izraženo priznanje kot pridnemu delavcu na polju humanitete!

Ne mala je tudi njegova zasluga za točni in natančni transport ranjencev, kateri se vrši že več ko leto dni z neupogljivo vztrajnostjo in pridnostjo.

General Globočnik.

O generalu Globočniku so časopisi že pisali; to je slavni slovenski general, pred kratkim še polkovnik, ki je stal na straži proti Srbom ter jih vrgel pri Zemunu nazaj čez Savo v Srbijo. Nj. Veličanstvo presvetli cesar mu je zato podelil viteštvo reda srebrne krone III. vrste z vojno dekoracijo ter ga povišal v generala.

Zdaj brani junaški general svojo rodno zemljo pred nezvestim Italijanom. Z nemajnim zaupanjem v Boga in svoje čete; z zaupanjem v Boga, kajti visoki gospod je trdno veren Slovenec, ki nosi na prsih odlikovanje: Pro ecclesia et Pontifice, z zaupanjem v svoje čete, kajti vojakom je skrben oče, razumen in odločen poveljnik, ki mu podložni brezpogojno zaupajo, ki ga priprosto ljudstvo spoštuje in ljubi. Preblagorodni gospod general ne skrbi

samo za vojaštvo, pri srcu so mu tudi civilni državljani, kar dokazuje njegova skrb za bohinjko prebivalstvo. V priznanje

Anton Jagodic, c. kr. oficijal; organizator vojnih bolnišnic Rdečega križa na Kranjskem.

njegovih zaslug, njegove človekoljubnosti in milosrčnosti sta ga občinska odbora v Bohinju in Srednji vasi izvolila za častnega občana.

† Dr. Avgust Levičnik.

Krepak, z rdečim križem na uniformi nadzdravnika, je bil odšel pred letom v Galicijo, sedaj se je vrnil v — krsti. 26. novembra 1914. ga je podrla dizenterija in pokopali so ga pod tatarskim gričem v Przemyslu. Te dni so pa prepeljali domov. Na pokopališču v Kranju čaka vstajenja...

Dr. Avgust Levičnik se je rodil 3. septembra 1877. v Gorenjem Logatcu. Oče, finančni svetnik v p., 92 letni starček,

General Globočnik, častni občan Boh. Bistrice in Srednje vasi, v sredi zastopnikov obeh omenovanih občin.

bile stare niti dvanajst. One niso še ugriznile prepovedanega jabolka in so še vse otroškonaravno nedolžne. Maud Beresford me je poljubila, kar je dobro znamenje. Nekateri so si namigavali in si pošepetavali: »Če bi vedela!« »Ali je bilo to poročno ali pogrebno zvonjenje?« Deloma se je sicer to govorilo od daleč, a sem izvedela vse. Ena je dejala: »Prevzetnost si kmalu vrat zlomi.« Iz vsega tega boš lahko razvidela, da je imel moj prvi nastop na odru zakonskega življenja prav lep uspeh. Meni vsaj stvar ugaja. Beseda zame ne vsebuje nobenega strahu in jaz tudi mislim, da svojo zunanost lahko izpostavim glediški razsvetljavi. Ne, jaz nimam nobenega veselja več, vrniti se na dolgočasni prostor gledalcev; karamelim in posladkorjenim citronam sem že odrasla. Jaz sem bila že sita samega gledanja. »Življenja, življenja!« je vpilo moje srce in njegovi klici so uslišani. In zelo slabo bi moralo biti, če bi svoje vloge ne igrala na tak način, da me ne bi občudovali znanci ter me zavidali sovražniki. In kaj naj si želi žensko srce drugega?

Toda! Da preneham s prisposodobami — te nesrečne navade sem se nalezla od Tebe — zakaj si mi pisala tako žalostno, javkajoče pismo? Če bi bilo pisano iz meglene Londona, kjer je megla tako rumenkasta kot Tiber in tako gosto-debela kot egiptovska tema, bi razumela. Mi smo bili tam pred kratkim. Vse je debelo in težko; zrak strdi črnilo na peresu in misli v možganih. Toda tako pismo z »indijskega koral bogatega obrežja«, iz dežele blestečih se pač in večno modrega neba! To je največja profanacija. Deževno vreme, žgoča sopara in tropična vročina ne zadostujejo za opravičbo. Kaj Ti je, predraga Edith? Neki žalosten, da, obupen ton zveni v Tvojem pismu. Ti pač gotovo nisi nesrečna? Jaz bi si ne mogla domisliti vzroka, Ti, Ti, ki si bila vedno tako vesela, brezskrbna in razigrana, kako mi zamoreš ob taki priliki razviti tako žalostno sliko za bodočnost? Piši mi še enkrat, predraga Edith, in reci, da jemlješ vse nazaj, da je vse strašna pomota, ki jo je povzročila samo vročina, drugače ne pustim več Ralpa v Indijo. Toda o Ralpu Ti nisem

še ničesar napisala. Ne ustraši se ob tem imenu! Oni mladenič, ki si ga omenila Ti, je vsled premnogega čitanja in študiranja prenapetih knjig nekoliko poblaznel; odpotoval je proti južni Irski, da izvrši neko pustolovščino. Najbrž se od tam ne vrne več. Jaz mu gotovo nisem naredila krivice. Vedno in vedno sem ga svarila, naj se ne vdaja mislim, ki se ne dajo nikoli udejeviti — razen mogoče za zidovi blaznice — in naj bi bile še tako lepe v knjigah. Toda bilo je zaman; hotel je sam videti, kako je s stvarjo. Z menoj je pretrgal, ne da bi mi bil obrazložil z najmanjšo besedo, in odšel.

Kdor se zaljubi v idejo, ne more istočasno ljubiti žene. In četudi bi jo poročil, bi bilo med njima vedno nepremagljivo nesporazumljenje itd., samo stvari, ki se slišijo pri razporočnih razpravah.

Ralph Outram — tako se imenuje moj ljubi mož — Ralph Outram, vitez Bathovega reda, prej v službi v Indiji, nima nobenih idej. Toda on je angel. V svoji službi in v družbi se je povzpental od stopinje do stopinje, dokler ni dosegel skoraj najvišje točke. Tu se je sklonil k meni in me po-

še živi v Kranju. Leta 1902. je promoviral na Dunaju, kjer je nadalje služil 1/2 leta kot namestni asistenčni zdravnik in enajst mesecev praktical v občni bolnici. Nato je vstopil kot hišni zdravnik v zdravilišče Alland in se po 13 mesecih nastanil v Ljubljani, kot praktični zdravnik — internist.

Dr. Avgust Levičnik
umrl v Galiciji.

Imel je čuteče srce in vedno odprto roko za ubožce. Veselila ga je narava in lepa umetnost, vednostna knjiga in duhovita šalica, in vse dni je bil zvest sin katoliške cerkve. Pri odhodu je prejel sv. zakramente in tudi izdihnil previden. Časten Ti spomin!

Rojen diagnostik se je neumorno izpopolnjeval z dosledno samoizobrazbo. ■

Napisal je tudi več strokovnih razprav v nemškem in slovenskem jeziku.

† Pavel Rupnik.

Zamislil sem se, da bi napisal nekrolog Tebi, dragi Pavle. Pa srce mi je bilo pretužno, ne najde izraza o bolesti, ki jo je občutilo ob novici, da si padel. Za domovino si se navduševal, za domovino si se žrtvoval, z delom si stvaril domovini boljše bodočnost. Sedaj si pretil svojo kri za domovino. Več nisi mogel storiti. Dal si vse, srce in kri! Storil si veliko delo, počivaj v miru!

Ali nam se toži ob prebridki novici. Še vidimo Tvoj dobroti nasmehljaj, še čutimo dih Tvojih plemenitih idej... pa nikoli več —. Toda, ko smo se ločili, zaklical si nam: »Na svidenje!« Da, na svidenje! »Da, na svidenje, dragi Pavle, na svidenje pri Bogu!

Jurist Pavel Rupnik je bil navdušen Orel-telovadec. Kot član predsedstva »Zveze Orlov« se je marljivo udeleževal zvezinih sej, ter tam s svojimi premišljenimi nasveti izprožil marsikatero koristno dejanje. Zlasti marljivo je sodeloval pri domačem Orlu v šent Vidu nad Ljubljano, kjer je bil del časa podpredsednik odseka. Njegova temeljita in globoka zamišljena predavanja na fantovskih sestankih so zelo vplivala na poslušalce. Uspešno je nastopal tudi v drugih odsekih in bil skoraj duša naše organizacije v celem okrožju. Istotako vneto je sodeloval tudi pri Ljudski

knjižnici in čitalnici. Knjižnico je popolnoma preuredil v duhu dijaških knjižnic ter ji zlasti o počitnicah posvečal veliko ljubezni. Pa tudi v Gradcu, kjer je pravkar dovršil svoje študije, je bil eden izmed najdelavnejših članov slov. katol. društev. Akademično društvo »Zarja« je izgubilo z Rupnikom marljivega in vnetega starešino, kjer je s svojim talentom in s svojo pridnostjo veliko obetal v delu za domovino. Zelo mu je bilo v Gradcu pri srcu izobr. društvo »Kres« in pa Orel. To delo je trajne vrednosti.

Pavel Rupnik
kadet 17. pešp. padel ob Dnjestru.

Koliko omahljivcev je znal pridobiti poštene stvari, koliko je osebno žrtvoval za prosep naše misli, to ve tisti, ki ga je poznal. Zato je prerana smrt, tega plemenitega, nadopolnega mladeniča, potrla naša srca. Samo misel, da se je izvršila božja volja, nas tolaži.

Vživaj pri Bogu plačilo!

☉ Darujte za „Rdeči križ“! ☉

Vojaški grobovi v št. Mavru ob Soči. Tudi vojaški grobovi dokazujejo, s kakšnimi plemenitimi čustvi so prešinjene naše čete.

Iz srditih bojev ob bukovinsko-ruski meji. Kraj, kjer stoji veliki križ, je grob generala Kungsporna.

vzdignil k sebi. To je omotična visočina; a jaz se držim pokoncu. V Londonu sva preživela par krasnih tednov. Zdelo se je, da pozna tam vsakega človeka, celo ljudi iz priprostih slojev, kajti v najinem hotelu ga je obiskalo nekaj zelo čudnih postav. Toda napram tem je držal ostro razdaljo. Bila sva v dolgi vrsti družb, obiskovala gledišča. Potem sva se podala na miren kraj ob morju, Littlehampton mu je ime, daleč proč od velikega, nemirnega sveta. Tam je bilo krasno. Ne pravim, da ne ljubim velikega, nemirnega sveta. O ne, svet je prav lep, posebno če mu je mogoče mirno gledati v oči in če se človek lahko — no, na odru je včasih zelo prijetno — vendar, če se človek lahko nekoliko umakne radovednim ljudem. Toda Ralph je angel. On je tako postrežljiv, tako dober. On tudi gleda zelo, da si ohrani svoje stališče v družbi. Pravi, da so vsi taki, ki so bili v Indiji; to pride vsled občevanja z domačini. Majhen dogodek me je prestrašil, a me tudi napolnil z občudovanjem do tako močnega in mogočnega zaščitnika. Nekdo iz proletariata — Ralph rabi vedno ta iz-

raz — si je preveč dovolil in postal predrzen. Ralph je bil neskončno potrpežljiv, nato pa je moža prijel pod pazduho, nesel ga na dvorišče pred hotel in ga kar spustil na tla. Bilo je zvečer, preden sva odpotovala v Littlehampton.

In zdaj še nekaj o darilih. Bila jih je velika množica. Pošiljam Ti obenem s pošto »Irish Times«, ker jih sama ne morem naštet. Zelo lepa so in draga. Vendar enega darila ni bilo: preprosti šek je manjkal. Ta način darila izmed slabih znakov najslabše znamenje moderne propadanja; a možje imajo pač prav različne nazore o teh rečeh. Toda jaz ga bom že izpreobrnila. Kako se pa naj zahvalim Tebi, predraga Edith, za Tvoje darilo? Samo to Ti lahko povem, da sem bila vsled presenetljive njegove lepote vsa iz sebe. Ta tako fina svetla politura porfirne vaze — saj je to porfir — krasna oblika in precizno delo, zelena, zvita kobra na dnu, ki tvori tak nepričakovan kontrast, me je presenetila in zelo razveselila. Neka ženščina mi je sicer dejala, da je videla enako, toda mnogo večjo v Chastworthu; a to je bilo

samo žensko bahanje. Ne, tej vazi enake ni več na svetu. Tako pravi vsakdo. Nekaj afektiranih ljudi je dejalo, da jih je ob nepričakovanem pogledu na kačo pretresla groza. To je bila samo domišljija. Drugi so jo izkušali razlagati za simbol. Seveda je to budalost. Določila ji bom poseben prostor v svoji novi sobi. Tvoje prekrasno dopisnico, ki je bila v njej, je vzel Ralph in jo ohranil kot talisman, kakor je dejal. Zakaj pisana je v njegovem ljubljenskem sanskritu. Kaj pomeni, mi noče povedati. On pravi samo, da so vse različna orientalska, pesniško navdahnjena voščila. Ko se mi Ti svojega lepega dne vrneš domov, bova o tem govorili, in ti mi boš morala prelepo, pesniško vsebino prevesti.

O mali senci, ki pada na mojo srečo, Ti tudi še moram poročati. Moj dobri papa ni imel pri vsem tem radi svojega slabega zdravnika nobenega veselja. Niti v cerkev ni mogel z nami, ker so mu noge otekle. Toda bil je napram meni zelo ljubezniv in dober.

(Dalje.)

Svetovna vojska.

Na Balkanu se je pričel boj za osveto in pravico. Na eni strani prodirajo avstro-ogrške in nemške čete, ki so že zasedle Belgrad in Smederevo, ter terjajo od Srbov zadoščenje za sarajevsko žaloigro, proti Knjaževcu so začeli z napadi Bolgari, ki zahtevajo obračun radi bitke pri Bregalnici. Velikopotezna akcija ima pred očmi v dolini Morave železnico Belgrad—Niš, od tu Sofija—Carigrad. Četverosporazum je sicer izkrca nekaj čet v Solunu, a nadaljne poti te ekspedicije so neznane, sedanja grška vlada se je izrekla za oboroženo nevtralnost. Srbi se baje pripravljajo na obupen odpor, na pravo ljudsko vojsko, v kateri bo sodelovalo vse prebivalstvo. Gotovo je, da se bodo pri prodiralnih napadih vršili ljuti boji, a predvsem je treba pomisliti, da avstro-ogrška in nemška težka artiljerija prekaša srbsko, naša pehota je zdaj ravnokotno izvežbana kot srbska, pomoč četverosporazuma pa ni tako številna, da bi mogla zadržati naše sile. Že ob prehodu čez reke so bile uničene tri srbske

pa pri Bučaču, napadi so bili zaman, ravnokotno brezuspeha je napadal pri potoku Korminu. Razvidno je, da ni več rusko bojišče težišče sedanje svetovne vojske, kakor tudi ne na Francoskem, še manj pa na italijanski fronti.

Na Francoskem so sovražniki obnovili prodiralne poizkuse, prav posebno hudi boji so se vršili na črti pri Souchezu in Neuville, pri Loosu, v Argonih in Champagni. Ljutim napadom sovražnikov niso odgovarjali uspehi. Bori se z vsemi mogočimi vojnimi sredstvi: z minami, ročnimi granatami, s strupenimi plini, v bajonetnih naskokih in v velikih artiljerijskih dvobojih. Na nekaterih krajih se jim je po-

pričakujejo Bolgari napad na Varno. Dva transportna parnika sovražnih čet so potopili v Egejskem morju nemški podm. čolni.

Model spominske cerkve, ki jo namerava postaviti mesto Sarajevo v spomin rajnemu prestolonasledniku Fran Ferdinandu.

Trdnjava Kamjenec v Rusko-Poljski (ob gališki meji) od severne strani.

divizije; Srbiji preti pogin zaradi njenega hujskanja in večnega ruvanja v Evropi. Najtežji obračun mora biti tam, kjer je padla prva iskra strašnega svetovnega požara, kjer sta padli prvi žrtvi sovražnega ščuvanja in spletkarjenja. Ruska zvezda je vsled velikih porazov od maja do oktobra otemnela, zaščitnica protiavstrijske politike na Balkanu je oslabela, njena varovanka je navezana sama nase, tako se začenja najnovejša ofenziva na Balkanu, ki je sovražniki v prvem početku niso smatrali za resno. V kabinetih četverosporazuma vlada nervoznost, jasno uvidijo, da se borimo za zmago smotrno in preračunjeno.

Na Ruskem stoje Nemci pred Dvinskom in odbijajo ruske napade, zavzeli so postojanke pri Ilukstu, z močnimi silami so hoteli prodreti Rusi pri Črnovicah in

srečilo zasesti prednje postojanke, po večini so jih morali spet opustiti.

Na italijanskem bojišču je že začel sneg in mraz. V dobroopremljenih podzemeljskih jarkih stražijo naše čete na meji. V visokih tirolskih, koroških in primorskih gorah so v zemlji cele vasi majhnih stanovanj, ki vsaj nekoliko varujejo naše čete ledu in viharja. — Italijan je napadel vnovič visoki planoti Folgarijo in Lavarone, po strašnih izgubah je moral nazaj; brezuspešen je bil njegov sunek na doberdobsko planoto, vse njegove množice mu ne pomagajo nič; strašni odpor naših mož in fantov uduši vsako silo s svojo hrabrostjo že pred žičnimi ovirami.

Akcija pri Dardanelah ne uspeva. Odkar je vzeto nekaj čet v pomoč Srbiji, blokirajo zavezniške bojne ladje še bolgarsko luko Dedeagač in v Črnem morju

O kugi.

(Po Manzoni — »I promessi sposi« — prosto prevedel Konrad Theuerschuh.)

Tudi sedanja velika vojska ni prešla brez pomanjkanja in bolezni, ki so navadno sledile vojskam kot njih zveste družice in spremljevalke. Zato je zanimivo, kako opisuje največji laški romanopisec v svojih »Zaročencih« kugo, ki je leta 1630. divjala v Milanu in po vsej gorenji Italiji, katero je grozovito opustošila.

Ta bolezen je bila stalna spremljevalka nemških čet, ki so imele vsled politike nemških cesarjev vedno posla v Italiji. Tako so tudi leta 1629. vdrle v Milano, da bi se spoprijele s Francozi, s katerimi se je nemški cesar zaradi nasledstva v deželi vojvode Vincenca Gonzage zapletel v boj.

Zdravstveni svet, kateremu je bila tačas v Milanu poverjena skrb za higijeno, se je zavedal preteče nevarnosti. Zakaj tudi pred dobrimi petdeset leti so nemške čete zanesle kugo v Italijo, ki je posebno v Milanu hudo gospodarila. In strah zdravstvenega sveta ni bil neutemeljen.

Ob vsej poti, po kateri je hodila vojska, so ležala posamezna trupla, po hišah, ki so jih zapustili prebivalci iz strahu pred Nemci ali pa kar na cesti, kjerkoli je kateri izmed vojakov onemogel in izdihnil. Ko so se ljudje vrnili in so utihnile v daljavi zadnje trombe odhajajoče vojske, so jeli posamezniki in cele družine obolevati

Vojaška hiša iz neotesanih brun za fronto.

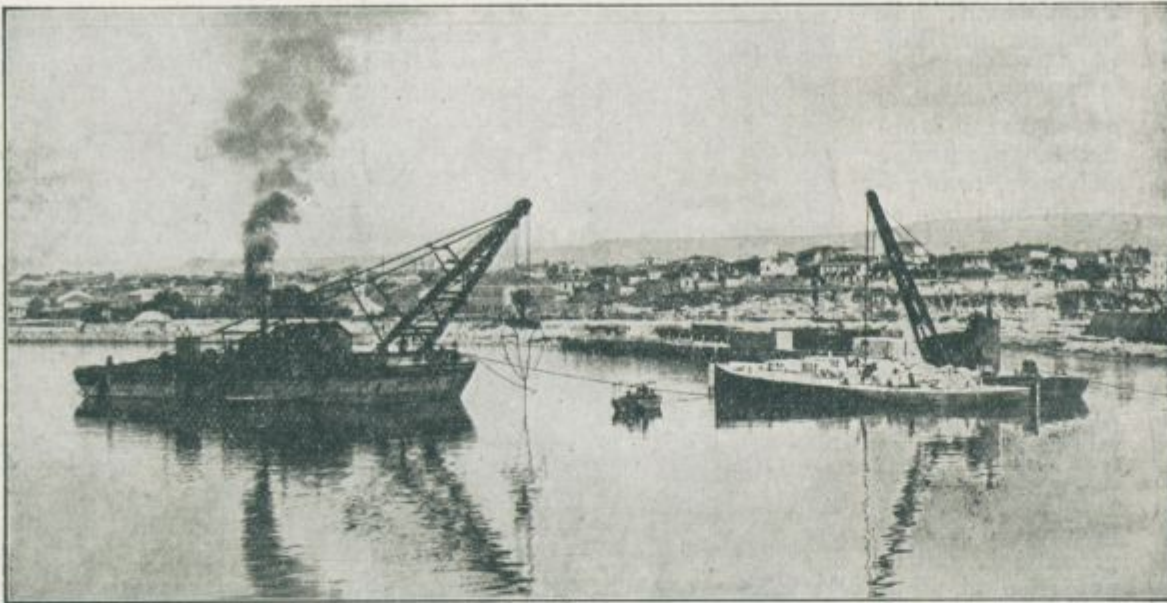
in umirati vsled hudih in čudnih bolezni, katere so bile večini tedaj živečih povse neznane. Redki so bili namreč oni, ki so pomnili kugo, ki je pred 53 leti divjala po

pomirilo. Pretenke vesti mu torej ne moremo očitati.

A od najrazličnejših strani so prihajala vedno nova vznemirljiva poročila. Od-

dospeta v okužene kraje, se je bila bolezen že razpasla tako, da ni bilo več treba iskati dokazov; nudili so se sami od sebe. Obhodila sta Lecco, Valsassino, obrežje komskega jezera, okolico Monte di Brianza in Gero d'Adda. Povsod so bila vrata hiš zaprta in vasi zapuščene, prebivalci pa so se razkropili po poljih in gozdih ko divje zveri. Držali so v rokah meto, dišečo rutico in steklenice jesiha; mislili so namreč, da jih to obvaruje kuge. Poslanca sta se prepričala o številu umrlih, ki pa je bilo naravnost strašno.

(Dalje.)

Varna, bolgarsko pristanišče, ki jo namerava rusko črnomoško brodovje napasti.

Milanskem. Zdravstveni svetnik Lodovico Settala, ki je ne samo doživel ono kugo, ampak je bil tedaj tudi eden najbolj srčnejših zdravnikov, je skrbno poizvedoval o vsakem dogodku v osumljenih krajih. 20. oktobra 1629. je na podlagi sumljivih dejstev poročal zdravstvenemu svetu, da je v Chiuso, zadnji vasi okrožja Lecco, ob bergamski meji, brezdvoma izbruhnila kuga. Ta pa ni sklenil ničesar, kot poroča zgodovinar Tadino. Kmalu nato pa so prišla podobna poročila iz trgov Lecco in Bellano. Zdravstveni svet je odposlal sedaj komisarja, da bi s komskim zdravnikom preiskala sumljive kraje. Ta dva pa sta bila lahkoverna ali malomarna in neki star brivec v Bellanu ju je prepričal, da ta bolezen ni nikaka kuga, ampak posledica jesenskega izpuhtevanja močvirij in pomanjkanja ter bede, ki jo je s plenje-

Solun, grško pristanišče, kjer želi četverosporazum izkrcati svoje čete v pomoč Srbiji.

Taborišče ločenih prebivalcev v Galiciji, osumljenih, da so bolni na koleri.

njem in požiganjem povzročila nemška vojska ob prehodu skozi one kraje. To poročilo je zdravstveni svet popolnoma

poslali so dva poslanca, ki naj dotične kraje vestno preiščeta: že omenjenega Tadino in nekega prisednika komisije. Ko

Glistnica.

J. D. Pesmica ni za rabo, dasi ima lep akrostihon.

Baron šindilj. Škoda, res, a verzov o „Zamujeni večerji“ naš list ne more priobčiti.

Našim naročnikom!

Nekaterim naših cenj. naročnikov je potekla naročnina, zato je bil priložen predzadnji številki poziv. Vse te prosimo, naj naročnino pravočasno obnove, da ne nastane v pošiljanju lista nered, ker z dne 28. t. m. bomo list ustavili! — Pri tej priliki pohitite, prijatelji lista, zopet na delo za naš „GLASNIK“. Razširajte ga med svojimi znanci, zahtevajte ga v trafikah, brivnicah, prodajalnah, gostilnah in na kolodvorih!

Stenski koledar za leto 1916

opremljen z dvema pomenljivima vojnima sličicama (»Soči« in »Po bitvi«), pripraven za urade, šole in privatnike, je natisnila Katoliška tiskarna.

Cena 50 vin. Pri naročilu nad 10 komadov 10% popusta, nad 50 komadov 20% popusta, nad 100 komadov 30% popusta. — Naročila izpod 10 komadov se bodo izvrševala le v pozneje navedenih trgovinah.

Lov na moža. Pred nekaj tedni se je hotela Julia Weetsler v Melbourne v Avstraliji poročiti, toda izvedela je šele nekaj ur pred poroko, da je njen ženin sramotno pobežnil. Ker je bila ustvarjena iz trdnejše snovi kot druge ženske, se ni razžalostila, temuč odšla begunca iskat. Šla je za nezvestim ljubimcem iz Avstralije v Ameriko ter ga slednjič našla v malem okraju Allentown v Pensilvaniji, kjer ga je prisilila, da se je z njo poročil.

Mlad bančni uradnik, ki se je v Londonu zaročil s starejšo damo, je pobežnil na večer pred poroko v Pariz. Ko je izvedel, da so mu na sledu, je krenil v Italijo ter dospel v Neapelj. K nesreči mu je bil tukaj ukraden denar, ki ga je nosil s seboj. Ubogega uradnika je dobila nevesta v zelo žalostnem stanju, v gostilni najnižje vrste. Moral se ji je na milost in nemilost vdati in se ukloniti usodi.

V francoskem mestu Issoudon sta se pripeljala nekoč v cerkev dva zaročenca k poroki. Duhovnik je stavil običajna vprašanja in vprašal slednjič ženina, ali hoče vzeti nevesto za ženo. Mož je po kratkem premisleku in v obče začudenje navzočih odgovoril: »Ne! Moj prvi zakon ni bil tak, da bi se upal drugič poročiti.« — »To bi morali preudariti preden ste sem prišli,« reče nato duhovnik. »Saj ste vendar vedeli, kaj delate.« — Trenutek se je ženin obotavljal, nato pa je rekel, da ni nikoli prepozno kako neumnost popraviti ter je zapustil cerkev. Vsi svatje z nevesto na čelu so šli za njim. Podili so se kakor divji po cestah in povsod so se ljudje smejoč se ustavljali. Slednjič je nevesta ujela upehanega ženina ter mu tako lepo govorila na srce, da se je vrnil v cerkev, kjer so se pretrgane ceremonije dokončale.

V angleškem mestu Manchester se je dogodil podoben slučaj. Svatje so ravno dosegli cerkev, ko je ženin izginil in pobežnil v bližnjo

Nikolaj Nikolajevič:

„Človek mora vedno višje; odkar sem videl Karpate, me vedno vleče v gore. Na Kavkaz, na Kavkaz me miče srce . . .“

krčmo. Nevesta in sorodnice so mu bile takoj za petami. Med smehom so ga ljudje v krčmi zgrabili in nekaj minut pozneje se je moral poročiti.

Na severni strani Londona se je peljal pred nekaj leti mlad parček s prijatelji v cerkev, da bi se tamkaj združil za vedno. Med

potjo se je ženin zaradi nekih preprirov tako razburil, da je rekel, da nima več veselja se poročiti. Skočil je z voza ter zbežal. Za njim je tekla nevesta. Izid dirjanja bi bil gotovo za nevesto usoden, ako ne bi stražniki ženina, misleč, da je tat, prijeli in izročili lepi zasledovalki.

Še obupnejši je bil beg mladega trgovca v mestu Rouen, ki se je tudi hotel odtegniti »usodi«. V zadnjem trenutku, preden je kocka padla, je svojo obljubo obžaloval, iztrgal se iz rok neveste in pobežnil. Svatje z nevesto na čelu so ga zasledovali po vseh ulicah, dokler niso prišli do reke Seine. Ko je mladi mož videl, da ni drugega izhoda, je skočil v vodo. Vsi so obstali na obrežju, le nevesta se je brez premišljanja vrgla v valove, ker je bila izurjena plavalka. Ženin, ki se je šele nedavno naučil plavati, je začel omahovati, ko ga je zagrabila nevesta in ga privlekla na obrežje. Kmalu nato so šli v cerkev in nevesta je v pravem pomenu besede lahko rekla, da je svojega moža priribarila.

Nepričakovana zahvala. Rimski knez Tosti je imel največje veselje na tem, da je gledal ljudi, ki so z nenavadnim tekom jedli. Večkrat je povabil jedce po poklicu ter ukazal, naj se jim prinese mnogo dobrih jedi.

Ko je bil nekega dne posebno dobre volje, je naročil svojemu kuharju: »Danes boš povabil tri ljudi h kosilu, ki nenavadno veliko snedo. Pripraviti jim moraš toliko kot za osemnajst ljudi. Vseeno je, kdo pride, samo jesti morajo znati.«

Kuhar se je podal v Tiberkai, poiskal tri najmočnejše postreščke, jih pustil dostojno obleči ter jih peljal v kneževu palačo. Na mizi je stalo v velikih množinah, kar je bilo dobrega in dragega.

Postreščki se seveda niso pustili siliti, temveč so planili z veseljem na pripravljene darove. Knez je za zaveso z zadovoljstvom gledal svoje goste. Zelo je bil vesel, ko je videl, da so vse lepe stvari v razmeroma kratkem času izginile z mize.

Kot pravi Rimljani se pa jedci tudi niso izkazali nevljudne. Eden izmed njih je prevzel nalogo, da se knezu za povabilo najsrčneje zahvali. Sluga je peljal pooblaščenca pred kneza.

Smehljaje ga je vprašal stari gospod: »Ali Vam je teknilo kosilo?«

»Izvrstno, Visokost,« je odgovoril prišlec; »bilo je sicer malo, pa vsaj dobro.«

Raztresenec. Med najstarejše in najznamenitejše francoske veseloigre spada »Raztresenec«. Spisal jo je Labruyere († 1696), in je nastala vsled zelo smešnega dogodka.

Pisatelj in učenj dr. Tillotson sta sedela na klopi nekega vrta. Med pogovorom Tillotson ni opazil, da mu sedi na nogi velik komar, akoravno se je pri vsakem njegovem piku stresel.

»Dragi doktor, na nogi Vas nadleguje komar,« ga je opomnil slednjič Labruyere.

Učenjak je govoril še vedno naprej in začel z desno roko praskati po Labruyerejevi nogi ter ni čutil, da se komar pripravlja, da ga vnovič piči.

Ko je doktor pisatelja že celo minuto praskal, se mu je ta odmaknil in rekel: »Hvala lepa, da ste me praskali po nogi in mi obenem dali snov za novo veseloigro.«

Tillotson se je pozneje srčno smejal, ko je videl na odru igro, kateri je bil dal sam povod.

Izvrstna ura. Bile so vojaške vaje. Straže so stale razpostavljene, polkovnik je prišel k prvi straži in ji je dal nalogo. »Ob devetih morate biti nazaj!« pravi polkovnik in pogleda na svojo uro. »Na službo!« salutira korporal in se okrene. Polkovnik gre od straže do straže in pride točno ob devetih na prejšnje

mesto, stoji in čaka. Točno deset minut čez devet salutira korporal in javi, da je izpolnil ukaz. »Popolnoma?« gubanči polkovnik čelo in pokaže na svojo uro. Korporal zardi in pokaže svojo, ki je kazala ravno devet. Polkovnik se razvname: »Človek božji! Kje ste pa dobili to preklicano čebulo? Je to ura za korporala? V četrt ure zastaja za deset minut.« Korporal je odgovoril v zadregi: »Dobil sem jo kot darilo . . .« Polkovnik obrne uro in bere: »Najboljšemu strelcu polka od njegovega polkovnika.«

— Pravljice, o moj prijatelj, kako poceni so danes knjige s pravljicami. Kar beril . . .

— Slišiš, to so samo stari ceniki, samo puste številke!

— In ravno ti stari ceniki so najnovije — pravljice . . .

Dihajte skozi nos! Jako nezdravo je, ako držimo usta odprta in dihamo skozi nje. Posebno v mestu. Čez dan se nabere v pljuča toliko prahu, da je kar čudno, ponoči požiraš različne smradove vase in se ne odpočiješ, kajti spanje z odprtimi ustmi je le polovično spanje, polno hudih sanj. — Če se nabere poleti skozi odprta usta prah, prihaja pozimi premrzeli zrak na zobe, v grlo in pljuča. Tak človek je vedno bolan, pa se ne domisli, kaj mu škoduje. Naravnost čudno je, če vidimo še dandanes izobraženega Evropejca odprtih ust hoditi po ulicah — recimo za nabiralcem smeti. Že Indijanec vé po svoji naravni pameti, da je ustvarila narava nos za dimnik pljuč, za bran, ki ublaži premrzeli zrak, da ne škoduje pljučam, za sitce, ki zadržuje strupeni prah. Hufeland je videl pri Indijancih priprost ali pripraven lesen stroj, katerega deva indijanska mati dojenčku pod brado, da ga sili dihati in spati z zaprtimi ustmi; indijanska mati položi otroka tudi vselej tako, da ne more držati ust odprtih. Indijanci menijo, da je mnogo evropskih bolezni samo posledek nerodne navade odprtih ust. V izkopinah predzgodovinskih mostišč so bili tudi našli leseno orodje, o katerem niso vedeli, čemu je služilo, dokler niso videli indijanske stiskalke glave. Torej so vedeli že v tisti srečni dobi, ki ni poznala našega cestnega prahu, smradu motorjev in tovarn, da je treba varovati pljuča pri nosu. Ni verjetno, da bi bili učili otroke rednega dihanja samo radi lepote, dasi je človek odprtih ust vedno nekam neroden. Marsikatera lepota, ki vé, da ima krasne zobe,

jih kaže v solncu, ledu in vetru, s tem si pa kvari zobe, pljuča in grlo, si nakoplje bolezen, pa ne vé, od kod je prišla. Posebno zdaj, ko plava po zraku marsikaj nezdravega, je treba skrbeti za zaprta usta, za dihanje skozi nos. Kdor je nahoden, naj skrbi, da si odmaši nos s soparo in izpiranjem; kdor diha iz navade skozi usta, naj ne reče: »Ne morem«, naj le poizkusi, pa pojde. Mnogo jih je, ki drže usta odprta iz same nervoznosti. Tako se je videlo ob lanski mobilizaciji mnogo onih, ki so hiteli odprtih ust po mestu in večinoma so bili to izobraženi ljudje. Kmetu ni znanje lepo. »Zija kakor vrana« — pravi. V vojni odpira tudi mnogo vojakov vsled razburjenja usta; pri izstreljanju velikih topov jih morajo odpreti, da jim ne počí mrena. Odprta usta vplivajo slabo tudi na možgane. Najnovejši čas so dohnali, da se uče slabo otroci, ki drže usta odprta. Otroka, ki pravi, da ne more dihati z zaprtimi ustmi, pelji k zdravniku, da ga pregleda, če mu morda ne raste gobica v nosu ali ima nos zadelan s krastami. Če tega ni, zahtevaj od otroka, da drži usta zaprta, pojasni mu, zakaj, in pomagalo bo. Vadi otroka, da si izpira vsak dan nos in usta. Pri zadelanem nosu je zato boljša mlačna voda, za zdrav nos je lahko mrzla — tu se je treba ravnati po okoliščinah. Otroke je odvaditi že zarana grdega bezanja po nosu, vsled česar se napravijo dostikrat kraste in nastane zastrupljenje, rak in možganske bolezni. Ako srbi ali tišči otroka v nosu, namoči majhen čist čopič iz vate ali dlake v med ali v jagodno tinkturo in namaži nos previdno od znotraj. To velja tudi za odrastle in pozdravi marsikatero bolezen v nosu.

V času nalezljive bolezni. Ko prebiramo stara poročila o kužnih boleznih, vidimo, da je bil zrahljal strah pred boleznijo nežne vezi ljubezni. Sum, da je človek otrovan, je podil od njega brata, sina, nevesto. V hišah zaklenjeni otroci so vrgli s palicami mrtvo mater skozi okno, prijatelj je bežal od bolnega prijatelja, v zaplankanih in zaklenjenih hišah so čakali okuženi gotove smrti, kateri bi bili morda ušli, če bi bili smeli na čisti zrak. V zgodovini Ljubljane beremo, kako so podrli parkrat internirani osumljenci planke, ki so jih ločile od drugih ljudi. Moralo je pač biti strašno to pričakovanje bolezni in smrti, ta bolešč nad ljudmi, ki so prišli po nesreči v bližino kužne bolezni. Ali je mogoče, da bi se ponovili v našem času bridki prizori onih dni? Je! Moderni človek se boji za svoje življenje, se boji še mnogo bolj kakor človek iz srednjega veka, kajti marsikdo nima druge vere in upanja kakor to borno življenje. Izgovori ime kužne bolezni in vse prebledi. Bolezen je tu. Človek postane nervozen. Čez dan poslušaj, kje ga kaj boli, ponoči se ne upa zaspati, da ga ne zasači bolezen, zjutraj toži, da nima spanja, da je to znak bolezni. Vsaka jed, vsaka pijača obujata v njem strah. Vsak človek mu je sumljiv, da je bacilonosec; vsaka kljuka se mu zdi nevarna. Ako je v sobi, se boji, da pride bolezen skozi okno, ako gre na zrak, misli, da so se vozili ali hodili po njem bolniki, da vdihuje strup. Tak človek oboli od samega strahu in domišljije. Ko je vendar edino, kar moremo storiti, to, da ohranimo dušno ravnotežje, da živimo, kakor smo živeli (seveda izvzemši vse, kar nasprotuje pravilom za nevarne čase) in se obdržimo tako pri zdravju. Posebne važnosti je spanje. Zaspan človek je na zdravem bolan, njegova slina ne more več zamoriti bacilov, katere vdihujemo, njegov želodec ne more prebaviti jedi, tako oboli o pryi priliki. Ta veliki strah nam pa kaže tudi, kako malo zaupanja v božjo previdnost je v nas, kako malo vdanosti v božjo voljo in kako malo ljubezni imamo za druge. Zdaj je tako, da so zastopali iz Angleške in Francoske v Srbiji zbrani zdravniki, ki so proučevali, kako bi omejili razširjenje nalezljivega

vega legarja, stališče ali vsaj izrekli to misel, da bi bilo najbolj gotovo, če bi se zažgale bolnišnice z bolniki vred. Na kaj takega niso prišli najbrž niti v pradavnih časih. Živina se res pobije, da se prepreči razširjenje bolezni; človek pa mora spoštovati v okuženem

bolniku svojega brata v Kristusu, ki je prejel življenje od Boga. Lepo je in potrebno, da skrbi vsak po svoji moči za javno in za svoje zdravje, nikdar pa ne sme ta skrb zadušiti v nas čuvstva ljubezni, čuvstva dostojanstva in krščanstva. Skrbi zase — ljubi brata!

Gospodinja.

Mali kruhek. Razgrej $\frac{1}{4}$ kg medu ali sladkornice (sirup) do kipenja, odstavi od ognja in primešaj mu počasi 25 dkg koruzne ali pšenične črne moke in $1\frac{1}{2}$ dkg kvasu. Kvas stepi prej na $\frac{1}{4}$ litra mlačne vode. Step, da bo gladko in redko testo, pusti stati čez noč, zjutraj zatepi vanj še $\frac{1}{4}$ kg pšenične moke, $\frac{1}{8}$ kg sladkorja, malo lupinice, sladke skorje, žbic. Ko je že malo vzhajalo, zlij na namazano in z moko potrošeno pekačo, speci pri hudi vročini, raztepi beljak in žlico mleka, namaži in pusti še toliko v pečici, da se posuši, potem stresi vun in razreži, ko se je ohladilo.

Fina riževa juha. Napravi močno juho iz mesa ali iz nadomestkov mesa in nalij je toliko na $\frac{1}{2}$ kg opranega riža, da se napne riž, potem deni kozo na ogenj in prilivaj juhe, dokler ni riž kuhan, pretlači skozi cedilo, vlij juho nazaj v lonec, da zavre, odstavi od ognja, pusti počivati pol ure in poberi pene. V skledi za juho zmleti kosček surovega masla in tri rumenjake, juho vlij skozi sitce na rumenjake in daj vročo na mizo. Juha mora biti gostljata.

Svetilka gori medlo. Posuši stenj, preden vpelješ novega v dušo. Včasih se je napojil stenj petrolejeve nesnage, treba ga je prekuhati na sodi in dobro presušiti ali zamenjati z novim. Ščepec soli v svetilki pomaga, a ne vedno. Včasih je vzrok medlega svita duša, zadelana s sajami; to je treba zdrgniti s papirjem. Saje okrog duše povzročajo smrad in nevarnost, da se vnamejo pri ugasenju. Upihanje luči ni previdno, najbolje in brez smradu se ugasne luč, če priviješ stenj navzdol. Vsakih par mesecev je treba svetilko izprazniti in izkuhati v sodi.

Da ne počí prstena posoda. Namaži novo posodo od zunaj z razredčeno ilovico; ko se posuši, ponovi parkrat. Ko se je namaz dobro prijel in posušil, namaži še z lanenim oljem in pusti par ur na solncu. Taka posoda je, kakor bi bila železna. Kjer kuhajo na kmetih še v peči, bi se izplačalo, posebno za velike lonce, saj je tudi lončena roba zmeraj dražja. Pa tudi pri štedilnem ognjišču ne škodi močan prsten lonca. Prvikrat je treba kuhati v njem krop in vreči vanj malo živega oglja, potem skuhaj parkrat v njem krompir v oblicah, ki vzame ves duh prstenine nase.

Drobiž.

Kako postanem bogat? Vsakemu, ki želi postati bogat, priporočamo šest zapovedi znanega humorista Saphir, ki privedejo vedno do cilja, ako se jih le natančno izpolnjuje.

1. Potrudi se, da boš rojen v premožni rodovini, če le mogoče kot glavni dedič velikega posestva. Ker more človek vse doseči, kar resno hoče, zato delaj vsak na to, komur je lastna blaginja na srcu, da se rodi v premožni rodovini.

2. Tvoja sveta dolžnost bodi, da podeduješ vsako leto po kakem stricu 20.000 kron. Tako delaj marljivo vsako leto. V petnajstih letih imaš petnajst mrtvih stricov in 300.000 živih kron. Ako poleg tega še zmerno živiš in malo porabiš, postaneš lahko s skromnimi sredstvi bogat.

3. Skrbi, da najdeš vsako drugo ali tretje leto znaten zaklad. Ako si premeten in imaš srečo, pri tem si pa še priden in delaven, moraš postati bogat, ako se ta slučaj le desetkrat do dvanajstkrat ponovi.

4. Naredi trden sklep, da prej zvečer ne greš spat, preden ne prineseš 50 kron v hranilnico. Na ta način si lahko celo prosjak nakopiči kapital, ki ga oprostí vseh skrbi za življenje.

5. Bodi mlad in lep človek ter se poroči s staro vdovo, ki ima 500.000 kron premoženja. To ponavlaj šest- do osemkrat, tako da znaš že na pamet, in posreči se ti, da postaneš bogat.

6. Končno dobi pri vsaki loteriji največji dobiček. Ako ga nekolikokrat dobiš, smeš upati, da postaneš kmalu bogat.

Knjigoveznica

Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani
Kopitarjeva ulica št. 6

priporoča

originalne platnice

za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.